

**‘Je kunt voorspellen
welke kwajongen
crimineel wordt’**

Een kind van zes dat een rolletje drop steelt. **Pietje Bell-gedrag of voorbode van criminaliteit?** Hoogleraar forensische psychologie **Corine de Ruiter** deed onderzoek naar kinderen onder de twaalf die in aanraking komen met de politie. 'Ik ben me rot geschrokken van de complexe problemen.'

Tekst Helene.Seevinck@rePublic.nl

Beeld Loraine Bodewes

.....

Een kind van zes jaar dat een rolletje drop steelt. Kan dat iets anders zijn dan kwajongensgedrag?

'Jazeker. Ik had zelf ook het beeld dat het allemaal wel meeviel. Bijna elk kind spookt wel eens wat uit. Pietje Bell-achtige dingen. Maar toen ik de dossiers ging bekijken van jonge kinderen die in contact waren gekomen met de politie, schrok ik van de ernst van de feiten: over auto's heen lopen waardoor die flink beschadigd raken; vandalisme; slopen van bushokjes, stelen, weglopen. Ook blijken veel van die kinderen, zoals wij dat noemen, pro-criminele gedachten te hebben in de trant van "als jij iets doet, mag ik jou terugpakken".'

Waarom ben je onderzoek gaan doen naar crimineel gedrag van zulke jonge kinderen?

'Ik heb zeven jaar in een tbs-kliniek gewerkt en het viel me op dat veel mensen die daar zitten, al op heel jonge leeftijd gedragsproblemen vertoonden. Maar daar was nooit veel aandacht aan besteed toen ze nog kind waren. Hetzelfde zie ik bij mensen van bureau Halt of de politie: als ze het hebben over kinderen die ècht ontspoord zijn, blijkt het eerste incident al op zesjarige leeftijd te zijn geweest. Maar daar is destijds niets mee gedaan. En dat terwijl er bij jonge kinderen nog zoveel bij te studeren valt.'

Niet elk kind dat kattenkwaad uithaalt, wordt later een echt probleemgeval. Hoe kan dat?

'Of een jong kind later op het slechte pad raakt, hangt van een aantal dingen af. Stressvolle omstandigheden in het gezin spelen een rol, zoals financiële problemen, werkloosheid en een groot gezin. Ook de opvoedingsstijl van ouders is van belang: kinderen van ouders die extreem straffend zijn of die geen toezicht houden, lopen meer risico later te ontsporen. Maar ook bij de kinderen zelf zijn er risicofactoren aan te wijzen: ontwikkelingsachterstand, ADHD, relaties met antisociale leeftijdgenoten,

de buurt waarin ze wonen (een kind uit een achterstandsbuurt waar het onveilig is, loopt meer risico) en problematische contacten met autoriteiten als de politie.'

Zijn al die factoren voorspellend?

'Ik heb in ons onderzoek gewerkt met een bepaald analysemodel. Dat is de EARL-analyse (de Early Assessment Risk List), een in Canada ontwikkeld model waarmee je risicofactoren inventariseert die bewezen samenhangen met een antisociale ontwikkeling bij kinderen. Van al die dingen die ik hierboven noemde, is dus wetenschappelijk gewezen dat ze antisociaal gedrag voorspellen.

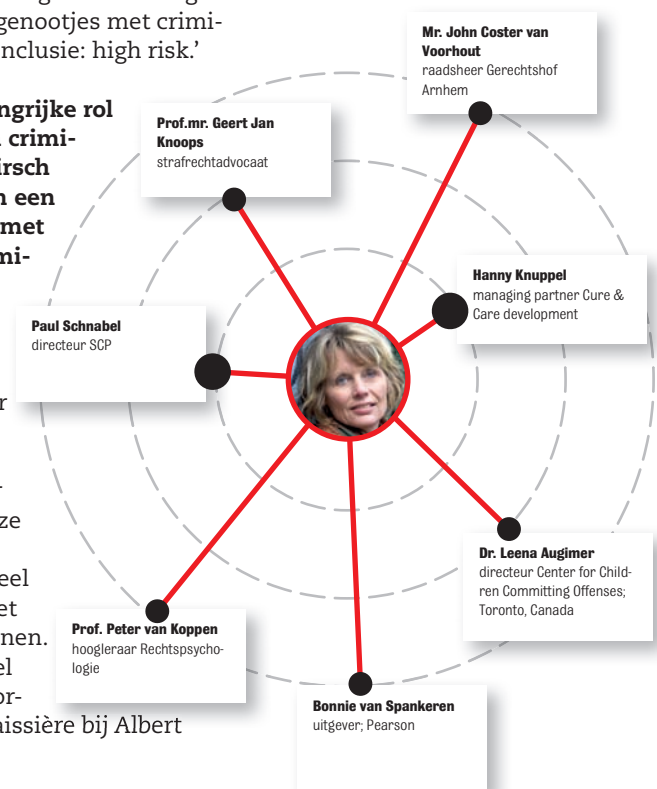
Maar het model is niet een kant en klare pasvorm. Stel: je hebt een kind met ADHD, maar met hoogopgeleide ouders die vanaf het begin hulp hebben gezocht. Het kind slijkt Ritalin en krijgt begeleiding. Dan is er wel een risico, maar ik zou zeggen, een matig risico. Maar woont datzelfde kind in een stressvolle gezinssituatie en is er weinig toezicht en gaat het veel om met leeftijdgenootjes met crimineel gedrag, dan is de conclusie: high risk.'

Ouders spelen een belangrijke rol bij het ontwikkelen van crimineel gedrag. Minister Hirsch Ballin van Justitie kwam een paar maanden geleden met het idee ouders van criminele jongeren te korten op de kinderbijslag. Is dat een goed idee?

'Dat is een belachelijk idee! De problemen waar deze kinderen mee te maken hebben zijn heel complex. Ik ben me daar rot van geschrokken. Deze jongeren groeien op in gezinnen die het financieel vaak moeilijk hebben. Het zijn vaak eenoudergezinnen. De moeder heeft zelf veel meegemaakt en is bijvoorbeeld depressief. Ze is caissière bij Albert

Stressvolle omstandigheden in het gezin en de opvoedingsstijl van ouders kunnen maken dat kinderen op het slechte pad raken. Maar ook ontwikkelingsachterstanden, ADHD en 'slechte vriendjes' spelen een rol.

Het netwerk van Corine de Ruiter

WIE Corine de Ruiter, 48 jaar; samenwonend, een kind

OPLEIDING Klinische psychologie, Universiteit Utrecht, gepromoveerd aan de Universiteit van Amsterdam

VORIGE BAAN Hoofd Onderzoek in de

Van der Hoevekliniek in Utrecht en hoogleraar forensische psychologie aan de Universiteit van Amsterdam

HUIDIGE BAAN Hoogleraar forensische psychologie aan de Universiteit van Maastricht

‘Wij laten ons veiligheidsbeleid bepalen door kwakzalvers’

Heijn, ze heeft drie kinderen. Er is geen geld voor een sportclub.

Hoe moet zij, als er geen netwerk is waar zij een beroep op kan doen, als ze geen gestructureerde vrijetijdsbesteding kan betalen voor de kinderen, als ze wel geld moet verdienen waardoor ze niet steeds toezicht kan houden op de kinderen, hoe moet zo'n vrouw dan een betere moeder worden door haar te korten op de kinderbijslag? Dat is dus echt totaal de verkeerde weg.

Het gaat hier niet om ouders die heel bewust geen toezicht leveren aan hun kinderen. Ze houden maar net het hoofd boven water. Zij willen ook het beste voor hun kinderen, net als iedereen.'

Je maakt je duidelijk boos. Heb je de minister ook gezegd dat hij op het verkeerde spoor zit?

'Ja hoor. Ik ben afgelopen zomer uitgenodigd op het ministerie voor een zogeheten kennis-kamer. Dan mogen wetenschappers over hun bevindingen vertellen aan de minister, de staatssecretaris en een paar topambtenaren. Dat heb ik dan ook gedaan. Het was een leuke bijeenkomst.'

Maar het hielp niet?

'Blijkbaar niet. De ambtenaren die ik heb ontmoet, zijn heel bevoegen en hebben kennis van zaken. Maar de minister heeft weer een heel andere agenda. In Nederland moet iedereen binnen vier jaar zijn politieke ei leggen. Ik zou het geweldig vinden als er een minister zou zijn die het lef zou hebben te zeggen: we gaan vanaf nu rationeel criminaliteitsbeleid voeren. We laten ons niet meer door politieke voorkeuren en onderbuikgevoelens leiden, maar door wat werkt.'

Hoe zou dat rationele beleid er dan uit moeten zien?

'Ik vergelijk het altijd met de medische wetenschap: daar heb je het probleem dat mensen bijvoorbeeld kanker hebben. Wij hebben een agressieprobleem. Wat doe je met kanker? Je doet onderzoek naar behandelmethoden; je geeft mensen een behandeling. Tegen veiligheidsproblemen hebben we ook wetenschappelijk bewezen remedies, maar we gebruiken ze niet. Wij laten ons veiligheidsbeleid bepalen door kwakzalvers. Want dat is de vergelijking. Als je roept: je moet de kinderbijslag intrekken, dan bied je geen bewezen effectieve oplossing.'

Wat zou jij als eerste veranderen als je het voor het zeggen had?

'Ik zou bij Bureau Halt gedragswetenschappers neerzetten. Zij kunnen dan onderzoeken wat er echt aan de hand is met een kind. Niet een uurtje praten met de moeder en een vragenlijstje invullen, maar alle relevante factoren - zoals ik die eerder noemde - bekijken.'

Dat kost geld.

'Wat je investeert aan de voordeur, bespaar je in het traject erna. Dan behandel je een kind dat in een rouwproces zit niet voor gedragsproblemen, zoals nu kan gebeuren.'

Zijn er landen waar ze het beter doen?

'Ik heb Obama een mailtje gestuurd dat ik wel in Amerika wil komen werken. Ze zijn daar zo innovatief en gedreven. Daar is veel meer ruimte voor mensen met lef en visie. In Nederland denken we te klein. Ik mis het heel erg dat we hier niet met meer durf en visie tegen de stroom in durven zwemmen.

Dat zou ik ambtenaren toe willen wensen: heb het lef om het anders te doen. Ga ervoor!' ●

Meer informatie:

zie de website van Corine de Ruiter,
+www.corinederuiters.eu